

UMCS

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ | MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY
WYDZIAŁ EKONOMICZNY | FACULTY OF ECONOMICS
Instytut Ekonomii i Finansów | Economics and Finance Institute

Lublin, 31 lipca 2023 r.

dr hab. Elżbieta Bukalska, prof. UMCS

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Szkudlarek
„Efektywność finansowania innowacji przedsiębiorstw środkami publicznymi
w Polsce na przykładzie regionu łódzkiego”**

Promotor: dr hab. Dorota Burzyńska, prof. UŁ

Promotor pomocniczy: dr hab. Joanna Fila

Łódź, 2023

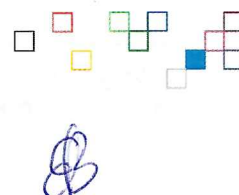
Temat rozprawy doktorskiej i uzasadnienie jego wyboru

Tematem przedłożonej do recenzji rozprawy jest finansowanie innowacji ze środków publicznych, a w szczególności ocena efektywności tego procesu. Temat uwzględnia kilka obszarów: realizację innowacyjnych projektów gospodarczych, ich finansowanie ze szczególnym uwzględnieniem środków publicznych oraz ocenę zarówno projektów gospodarczych oraz sposobów finansowania przy uwzględnieniu kryterium efektywności.

Problem badawczy jest o tyle istotny, że ostatnie lata i występujące w nich zdarzenia (pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie, przyjęcie Celów Zrównoważonego Rozwoju przez ONZ, przyjęcie programu Fit for 55 przez Unię Europejską, stagflacja występująca w wielu gospodarkach świata) kreują zapotrzebowanie na rozwiązania innowacyjne. Wziąć należy pod uwagę, że tylko realizacja programu Fir for 55 w Polsce wymagać będzie działań

KONTAKT | CONTACT

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ | MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY
Wydział Ekonomiczny | Faculty of Economics
Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin, Poland, www.umcs.lublin.pl
Phone: +48 81 537 51 73, Fax: +48 81 537 51 73
Email: elzbieta.bukalska@umcs.lublin.pl

innowacyjnych i nakładów sięgających 530 mld euro w perspektywie roku 2030 (wg szacunków Banku Pekao SA przeprowadzonych w grudniu 2021)¹. Taka kwota nakładów wymagać będzie wsparcia ze strony instytucji publicznych – zarówno w zakresie wspierania działań innowacyjnych jak i ich finansowania.

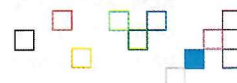
W klasycznej teorii finansów przyjmuje się, że finansowa ocena efektywności projektów gospodarczych jest niezależna od sposobu finansowania. Oznacza to, że w procesie oceny projektu gospodarczego (stopy zwrotu, IRR) nie jest brany pod uwagę sposób finansowania, dopiero wyliczona stopa zwrotu jest porównywana z kosztem kapitału (wynikającym ze sposobu finansowania) co pozwala ocenić efektywność i opłacalność projektu i pomaga podjąć decyzję o przyjęciu lub odrzuceniu projektu gospodarczego. Zwrócić należy uwagę, że Autorka wychodzi poza teorię finansów i szerzej traktuje efektywność analizowanych kategorii (innowacji, sposobów finansowania). Efektywność finansowania innowacji w ujęciu Autorki obejmuje porównanie efektów i nakładów, gdzie efektem jest poprawa konkurencyjności podmiotu realizującego projekt innowacyjny, a nakładem są środki publiczne zaangażowane w jego realizację. Takie podejście Autorki zasługuje na pozytywną ocenę.

Badany problem badawczy jest ważny zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Autorka poprzez przegląd dotychczas prowadzonych badań i ich wyników zidentyfikowała lukę badawczą i sformułowała założenia badawcze swojej pracy naukowej. Doktorantka trafnie wybrała problem badawczy, jest on oryginalny ale też i ambitny.

Cele rozprawy i hipotezy badawcze

Celem głównym dysertacji jest „identyfikacja, analiza i ocena źródeł finansowania innowacji przedsiębiorstw środkami publicznymi w aspekcie ich efektywności”. Sam cel główny, jak już wyżej wspomniano, jest właściwy dla tego poziomu prac, to powyższe sformułowanie celu głównego budzi wątpliwości co do sposobu zapisu (i jego stylistyki, a szczególnie to wyrażenie „w aspekcie”). Sformułowanie celu zawarte w tytule pracy (jego sformułowanie) jest lepsze i chyba też lepiej odzwierciedla intencje Autorki (Efektywność

¹ Wpływ pakietu Fit for 55 na polską gospodarkę, Grudzień 2021, Bank Pekao SA, <https://www.pekao.com.pl/analizy-makroekonomiczne/raporty-specjalne.html> (data dostępu: 28.07.2023)

finansowania innowacji przedsiębiorstw środkami publicznymi). W odniesieniu do celu głównego przyjęta została hipoteza główna zakładająca, że efektywność finansowania innowacji przedsiębiorstw w regionie łódzkim zdeterminowana została poziomem środków publicznych. Główna hipoteza badawcza bezpośrednio koresponduje z głównym celem pracy.

Sformułowano też cztery cele badawcze odnoszące się do 1) wskaźników efektywności, 2) oceny polityki innowacyjnej w Polsce, 3) oceny publicznych instytucji finansujących i promujących innowacyjność w regionie łódzkim, 4) źródeł finansowania innowacji i ich dostępności w regionie łódzkim. Do celów cząstkowych przyporządkowane zostały pytania badawcze oraz hipotezy stanowiące wstępne przypuszczenia co do odpowiedzi na te pytania.

Procedura formułowania celów badań, pytań badawczych i hipotez jest poprawna: zostało poprzedzone systematycznym i krytycznym przeglądem literatury przedmiotu i poparte dotychczasowymi wynikami badań. Jednak ich sformułowanie może rodzić problemy na etapie weryfikacji hipotez. Dla przykładu hipoteza 1 zakłada, że innowacyjność przedsiębiorstw z regionu łódzkiego uzależniona jest od publicznych środków krajowych. Takie sformułowanie sugeruje, że bez publicznych środków krajowych innowacyjność nie wystąpiłaby, co chyba nie jest do końca prawdą. Gdyby, natomiast przyjąć sformułowanie, że publiczne środki krajowe są (statystycznie) istotnym czynnikiem determinującym innowacyjność przedsiębiorstw, to takie sformułowanie powoduje, że już łatwiej jest dobrać metody weryfikacji hipotezy oraz stwierdzić jej potwierdzenie (lub nie). Podobne wątpliwości co do zastosowanych sformułowań dotyczą pozostałych hipotez.

Powyższe uwagi dotyczące samego sformułowania hipotez badawczych nie zmieniają ogólnej pozytywnej oceny kompletności i poprawności ujęcia badań wyrażonego w sformułowanym celu głównym zdekomponowanym na cele cząstkowe.

Konstrukcja i treść rozprawy

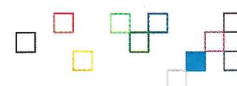
Postawionym celom pracy i potrzebie weryfikacji hipotez podporządkowana została struktura pracy. Praca składa się z wprowadzenia, sześciu rozdziałów oraz zakończenia, spisu literatury, rysunków, wykresów i tabel.

We wprowadzeniu zawarto opis założeń badawczych ocenianej pracy. Zawarto tu uzasadnienie wyboru tematu pracy, prezentację celu głównego, problemów i hipotez badawczych; źródła danych i zastosowanych metod badawczych; omówiona została też struktura opracowania.

W rozdziale pierwszym (obejmującym 44 strony) skoncentrowano się na omówieniu istoty innowacji: pojęcia, typologii, źródeł, ryzyka innowacji, etapów, determinantów, strategii innowacyjnych przedsiębiorstw. Struktura i zawartość tego rozdziału jest poprawna i kompletna. Stanowi omówienie czynników determinujących proces innowacyjności oraz efektów innowacyjności.

Rozdział drugi ocenianej dysertacji (zawarty na 42 stronach) zawiera charakterystykę efektywności oraz efektywności finansowania. Autorka dokonała pogłębionego przeglądu definicji efektywności w różnych ujęciach, ale też zestawiała z pojęciami pokrewnymi. Kluczowe dla całej pracy badawczej byłoby zdefiniowanie efektywności wydatków publicznych w tym rozdziale. Jednak trudno taką bezpośrednio wskazaną definicję i jej uzasadnienie znaleźć, chociaż można z treści podrozdziału 2.1.2 oraz 2.1.3 wywnioskować, że jeśli efektywność jest rozumiana jako relacja efektów do nakładów to efektem jest konkurencyjność będąca skutkiem innowacyjności a nakładem są zaangażowane środki publiczne. Autorka dokonała również szczegółowego przeglądu metod mierzenia efektywności, w tym także nieparametrycznych, takich jak TFA (Thick Frontier Approach), SFA (Stochastic Frontier Approach, DFA (Distribution Free Approach). Omówiona została też metoda DEA (Data Envelopment Analysis). Autorka słusznie rozróżnia efektywność finansową i ekonomiczną oraz wskazuje zasady wydatkowania środków publicznych. W rozdziale tym, Autorka dużo miejsca poświęca również konkurencyjności i jej pomiarowi (efekt w równaniu efektywności wydatkowania środków publicznych) – wskazuje na złożoność tego pojęcia, omawia strategie i modele osiągania przewagi konkurencyjnej, a także wpływ innowacji na konkurencyjność. Autorka na s. 94 swojej pracy słusznie wskazuje, że innowacje wpływają na konkurencyjność, a przejawem tego może być m.in.: utrzymanie lub tworzenie miejsc pracy, zwiększenie eksportu, zwiększenie wydajności pracy.

Wynika z tego, że konkurencyjność i jej przejawy są efektem innowacji. Poświęcenie tak dużych fragmentów zagadnieniu konkurencyjności potwierdza przypuszczenia, że to właśnie konkurencyjność i jej poprawa stanowi efekt w równaniu efektywności. Nie znalazłam jednak w tej części pracy przyjęcia przez Autorkę pojęcia efektów, które byłyby dalej podstawą prowadzenia badań empirycznych. Rozdział ten jest kluczowy dla całości pracy, bowiem definiuje istotę problemu badawczego, a więc rozumienie i pomiar efektywności wydatkowania środków publicznych.

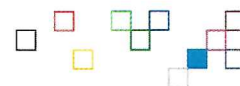
W rozdziale trzecim (zawartym na 29 stronach) zawarty został przegląd programów promujących działalność innowacyjną i w ramach których można ubiegać się o dofinansowanie działalności innowacyjnej.

Rozdział czwarty (obejmujący 21 stron) zawiera przegląd instytucji zarządzających środkami publicznymi przeznaczonymi na wsparcie działań innowacyjnych przedsiębiorstw. Wskazano też instytucje niepubliczne oraz inicjatywy promujące innowacyjność przedsiębiorstw.

W rozdziale piątym (zawartym na 55 stronach) zawarty został przegląd instrumentów wykorzystywanych do finansowania innowacji. Autorka wskazuje na takie instrumenty jak: kredyt technologiczny, bon na innowacje, pożyczka na innowacje, ulgi podatkowe, ale też fundusze private equity, leasing, faktoring czy instytucje rynku kapitałowego takie jak NewConnect.

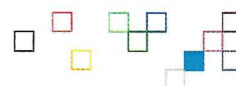
Rozdział trzeci, czwarty i piąty mają charakter rozdziałów przeglądowych. Dokonano w nich ogólnej prezentacji programów, instytucji i instrumentów. Odczuwa się brak przedstawienia aktualnych statystyk (z małymi wyjątkami) oraz związku z problemem badawczym pracy: tj. innowacyjnością, konkurencyjnością, wydatkami publicznymi i ich efektywnością (z małymi wyjątkami).

Rozdział szósty (zawarty na 43 stronach) stanowi część empiryczną prowadzonych badań. Swoje badania empiryczne Autorka rozpoczyna od charakterystyki liczby przedsiębiorstw działających w regionie łódzkim, ponoszonych przez nie nakładów na działalność innowacyjną w latach 2014-2021. Autorka wyodrębniła trzy ścieżki dalszych

badan: w oparciu o ogólnodostępne dane, w oparciu o dane zgromadzone w toku ankietowania przedsiębiorców, oraz w oparciu o dane zgromadzone w toku pogłębionych wywiadów z pracownikami instytucji publicznych wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w regionie łódzkim.

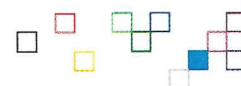
W pierwszej ścieżce badań (w oparciu o dane ogólnodostępne), Autorka korzysta z danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Na bazie tych danych Autorka wylicza syntetyczny wskaźnik innowacyjności (uwzględniając nakłady na innowacje, odsetek przedsiębiorstw realizujących nakłady na innowacje, odsetek przedsiębiorstw prowadzących współpracę innowacyjną za okres 2006-2021. Wprawdzie Autorka przedstawia dane cząstkowe, to odczuwa się brak pogłębionej prezentacji uzasadnienia dla przyjęcia właśnie takiej konstrukcji miernika oraz szczegółowego sposobu skonstruowania tego miernika. Autorka konstruuje również model regresji opisujący strukturę wykorzystanych źródeł finansowania poniesionych nakładów na działalność innowacyjną. Ponadto Autorka zastosowała metodę SUR (strukturalne równania współzależne) do oceny wpływu zmiennych na innowacyjność przedsiębiorstw. Tu również odczuwa się brak pogłębionej prezentacji uzasadnienia dla przyjęcia właśnie tej metody oraz szczegółowego sposobu jej zastosowania. Autorka jednocześnie twierdzi, że zastosowane w tej części pracy metody pozwoliły ocenić efektywność finansowania innowacji finansowanych ze środków publicznych badanych przedsiębiorstw. Wyraźnie odczuwa się niedosyt bardziej szczegółowego opisu procesu badawczego, opisu zastosowanych metod, uzasadnienia przyjętych metod, powiązania zastosowania metod z hipotezami oraz przedstawienia cząstkowych przeliczeń zastosowanych miar. Autorka na s. 221 stwierdza, że: „...wyniki estymacji równań współzależnych za pomocą metody pozornie niepowiązanych równań (...) wskazują, że na innowacyjność przedsiębiorstw mają wpływ środki krajowe (w domyśle: pochodzące z instytucji dysponujące środkami publicznymi) i kredyty bankowe”. W zdaniu tym, ale też i w zastosowanych metodach i miernikach brak jest odwołania do efektywności zastosowanych środków publicznych w rozumieniu zaprezentowanym w rozdziale drugim.

W podsumowaniu do tej części badań, Autorka stwierdza (s. 223), że „poziom innowacyjności jest na niskim poziomie, należy podnieść nakłady na działalność innowacyjną, co zwiększy efektywność wydatkowania środków publicznych”. Zdanie to sugeruje to, że efekty dla potrzeb oceny efektywności są tu rozumiane jako wartość nakładów na działalność innowacyjną (a więc odmiennie od tego, co Autorka sugerowała w rozdziale drugim). Również zastosowane metody mierzenia efektywności wydatkowania środków publicznych są odmiennie od tych wskazanych w rozdziale drugim. Zastosowane tu metody i miary nie zostały wcześniej wskazane i omówione.

Druga ścieżka badań empirycznych oparta jest na danych zgromadzonych w badaniu ankietowym, badaniu przeprowadzonym wśród 100 przedsiębiorców wdrażających innowacje z regionu łódzkiego. Łączna liczba pytań ujętych w ankiecie wynosiła 19, ale sam kwestionariusz ankiety nie został do pracy dołączony. Na podstawie przedstawionych wyników badań ankietowych można stwierdzić, że pytania dotyczyły rodzaju wdrażanych innowacji, roli innowacji dla funkcjonowania firmy, źródeł finansowania nakładów na innowacje, w tym wykorzystania środków publicznych. Pytania dotyczyły również źródeł informacji na temat programów, w ramach których można pozyskać środki publiczne. Z punktu widzenia tematu pracy ważne było pytanie dotyczące oczekiwanych korzyści z wdrażania innowacji oraz „czy zaangażowane środki w działalność innowacyjną przyniosły oczekiwany efekt”, a także udział środków publicznych w finansowaniu nakładów na działania innowacyjne. Autorka badała również opinie na temat barier w pozyskaniu środków publicznych na finansowanie innowacji. Autorka na podstawie wyników ankiet stwierdziła, iż uzyskała potwierdzenie dla dwóch przyjętych hipotez badawczych. Warto nadmienić, że w tej części pracy zastosowano jedynie graficzne metody prezentacji wyników uzyskanych odpowiedzi na poszczególne pytania.

Trzecia ścieżka badań odnosi się do rozpoznania opinii instytucji publicznych wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w regionie łódzkim. W tym celu przeprowadzono cztery pogłębione wywiady z przedstawicielami czterech najważniejszych instytucji. W trakcie wywiadu zadano łącznie 18 pytań. Wyniki wywiadów zestawiono

w formie nieustrukturalizowanej prezentując niemalże dosłowne wypowiedzi przedstawicieli tych instytucji.

W zakończeniu, Autorka dokonuje podsumowania prowadzonych badań zarówno teoretycznych, jak i empirycznych odnosząc się do celu badań oraz sformułowanych hipotez badawczych.

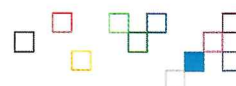
Układ pracy jest logiczny. Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny. Pięć rozdziałów ma charakter teoretyczny, a ostatni szósty ma charakter empiryczny. Zawartość pracy i wszystkich rozdziałów odwołuje się do głównych obszarów badań: innowacji, finansowania (w tym ze środków publicznych), efektywności. Struktura pracy jest poprawna, kolejne rozdziały stanowią rozwinięcie głównych kwestii ujętych w problemie badawczym. Objętość poszczególnych rozdziałów oraz proporcje między nimi są odpowiednie do zakresu tematycznego rozprawy.

Wykorzystane źródła

Do prowadzonych badań teoretycznych Autorka wykorzystwała ponad 300 pozycji literaturowych, w tym pozycje zwarte oraz artykuły w czasopismach naukowych. Wykorzystane źródła to publikacje w języku polskim oraz obcym (głównie angielskim). Ponadto Autorka wykorzystwała raporty przygotowane przez instytucje publiczne, akty prawne oraz źródła internetowe. Łączna liczba tych dodatkowych źródeł sięga 200 pozycji.

Do prowadzonych badań empirycznych Autorka korzystała z różnorodnych źródeł informacji: danych będących w zasobie Głównego Urzędu Statystycznego oraz samodzielnie zgromadzonych danych w toku badań ankietowych i wywiadu. Na uwagę zasługuje przeprowadzenie z sukcesem badań ankietowych 100 przedsiębiorców.

Wykorzystane źródła zarówno do części teoretycznej, jak i empirycznej są zróżnicowane i aktualne. Dobór wykorzystanych źródeł jest prawidłowy i powiązany z celami i hipotezami pracy badawczej.

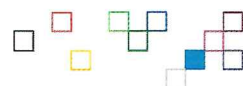
Zastosowane metody badawcze

W części teoretycznej Doktorantka zastosowała metody krytycznej analizy literatury w zakresie innowacji oraz ich finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem środków publicznych, a także efektywności, w tym efektywności wydatków publicznych. Dzięki temu, możliwe stało się systematyczne uporządkowanie i pogrupowanie badanych kwestii w świetle dotychczasowych teorii i badań naukowych.

W badaniach empirycznych zastosowano różne metody na różnych etapach badań. Na etapie procesu gromadzenia danych zastosowano metodę ankietową oraz pogłębionego wywiadu, a także pozyskania danych z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego. Na etapie przetwarzania danych, Doktorantka zastosowała zaawansowane metody statystyczne (dla danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego) oraz graficzne metody prezentacji danych (dla danych pozyskanych w procesie ankietowania oraz wywiadu). Zastosowane metody badawcze wskazują na dobrą znajomość metodologii badań, a przypadku przetwarzania danych ilościowych na bardzo dobrą znajomość zaawansowanych metod statystycznych.

Dobór metod pozyskania danych i zakresu pozyskanych danych powiązany został przez Autorkę z celami prowadzonych badań. Zakres pozyskanych danych i zastosowane metody ich przetwarzania zostały zróżnicowane i ze sobą powiązane, i tak na przykład: do przetworzenia danych ilościowych zastosowane zostały metody statystyczne. Doktorantka w zasadzie prawidłowo dobrała metody przetworzenia danych empirycznych. Jednak warto zauważyć, że pierwsza ścieżka badań, oparta na danych ilościowych, mogłaby zostać bardziej szczegółowo opisana, a w pozostałych ścieżkach badań jest jeszcze kilka możliwości zastosowania metod przetwarzania danych jakościowych. Dodatkowo, Autorka prezentując wyniki mogłaby w większym zakresie odwoływać się do wyników wcześniejszych badań w analizowanym zakresie (dyskusja naukowa).

W badaniach empirycznych zastosowano zróżnicowane metody prezentowania danych oraz uzyskanych wyników badań. Autorka zastosowała tabelaryczne i graficzne formy prezentacji dla pozyskanych danych oraz wyników badań ilościowych oraz danych

jakościowych. Uzyskane w trakcie gromadzenia dane oraz wyniki badań zostały zaprezentowane w sposób czytelny i zrozumiały.

Na uwagę zasługuje wkład własny Autorki w prowadzone badania. Autorka samodzielnie zgromadziła niezbędne dane, dokonała ich uporządkowania i zestawienia. Ponadto, Autorka samodzielnie dobrała metody ich przetworzenia (w tym zastosowała zaawansowane metody statystyczne), zestawiała oraz zaprezentowała wyniki badań własnych.

Formalna strona rozprawy

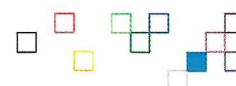
Praca liczy 278 stron, przy czym merytoryczna część pracy zawiera się na 258 stronach, pozostałe strony to spis literatury, spisy rysunków/wykresów i tabel. Praca jest objętościowo odpowiednia. W pisaniu pracy zastosowano 40 tabel i 21 rysunków. Zastosowanie tabel i rysunków stanowi właściwe wzbogacenie i zróżnicowanie formy prezentowanych treści.

Autorka w sposób dość zrozumiały opisuje prezentowane zagadnienia. Autorka używa języka wymaganego dla tego poziomu prac naukowych. Praca zawiera słownictwo i terminologię odpowiednią dla dyscypliny ekonomia i finanse. Autorka opanowała technikę pisania prac naukowych, sporządzania przypisów, tabel, wykresów i bibliografii.

Praca została przygotowana dość starannie i bez większych błędów w edycji tekstu. Chociaż Doktorantka nie ustrzegła się przed drobnymi błędami językowymi czy stylistycznymi (np.: jest wiele terminologii dotyczącej - s. 60). Nie mają one jednak większego wpływu na jakość merytoryczną pracy.

Ogólna ocena dysertacji, jej walory i elementy dyskusyjne

Znane są opracowania dotyczące innowacji i ich finansowania, ale recenzowana rozprawa stanowi oryginalne i ambitne podejście tego zagadnienia. Autorka podejmuje się próby oceny na ile zaangażowanie środków publicznych przyczynia się do osiągnięcia efektów działań innowacyjnych. Przyjęty zakres tematyczny prowadzonych badań,

jakościowy i ilościowy wymiar pozyskanych danych, znajomość metod statystycznych, sformułowane wnioski stanowią o odpowiedniej jakości recenzowanej rozprawy. Stopień zaawansowania zawartej w rozprawie wiedzy teoretycznej z zakresu dyscypliny ekonomia i finanse jest odpowiedni dla tego rodzaju prac badawczych.

Podsumowując, recenzowana rozprawa zasługuje na pozytywną ocenę.

Do zalet recenzowanej rozprawy doktorskiej można zaliczyć w szczególności:

- trafną identyfikację problemu badawczego oraz zakresu tematycznego badań,
- oryginalność tematu badań oraz właściwe sformułowanie celów badań,
- wykorzystaną bogatą literaturę,
- pozyskanie dużej liczby danych w procesie ankietowania,
- uporządkowanie i klarowne przedstawienie bogatego materiału empirycznego,
- zastosowanie zaawansowanych metod statystycznych,
- syntetyczne zestawienie uzyskanych wyników,
- umiejętność formułowania wniosków na podstawie zgromadzonych i przetworzonych danych.

Jednak praca nie jest pozbawiona mankamentów, do których zaliczyć można:

- nie dość precyzyjne sformułowanie hipotez badawczych,
- nie dość precyzyjne przyjęcie w rozdziale drugim oraz szóstym rozumienia przez Autorkę pojęcia efektywności oraz efektów wydatkowania środków publicznych,
- przeglądowy charakter rozdziału trzeciego, czwartego i piątego,
- nie dość szerokie opisanie procesu badawczego, a szczególnie zastosowanych metod statystycznych,
- nie dość szerokie zastosowanie metod statystycznych do przetworzenia danych zgromadzonych w procesie ankietowania i wywiadu,
- nie dość szerokie porównanie uzyskanych wyników badań z wynikami wcześniej prowadzonych badań.

Powyższe mankamenty są proste do usunięcia i nie zmniejszają walorów naukowych recenzowanego opracowania. Stanowią świetną bazę do dalszych rozważań naukowych,

wśród których najważniejsze wydaje się być poszukiwanie w przyszłości odpowiedzi na następujące pytania:

- jeśli przyjąć, że konkurencyjność (mierzona np.: poprzez utrzymanie lub tworzenie miejsc pracy, zwiększenie eksportu, zwiększenie wydajności pracy) jest efektem innowacji, to jak mogłaby przebiegać ocena efektywności wydatkowania środków publicznych (jakie dane, jakie metody),
- jak uwzględnienie kosztów obsługi procesu wydatkowania środków publicznych na działania proinnowacyjne (koszty funkcjonowania instytucji publicznych zarządzających procesem wydatkowania środków publicznych na działania proinnowacyjne) zmieniałoby ocenę efektywności wydatkowania środków publicznych.

Pani mgr Patrycja Szkudlarek zaprezentowała odpowiedni poziom wiedzy teoretycznej i empirycznej w zakresie problematyki, której dotyczy rozprawa doktorska. Doktorantka wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych. W sposób oryginalny i ciekawy oraz zgodnie z przyjętym planem badawczym zrealizowała postawione cele badawcze i zweryfikowała hipotezy badawcze.

Konkluzja końcowa

Uwzględniając powyższe, uważam, że rozprawa doktorska Pani mgr Patrycji Szkudlarek „Efektywność finansowania innowacji przedsiębiorstw środkami publicznymi w Polsce na przykładzie regionu łódzkiego” spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w obowiązujących przepisach zgodnie z treścią art. 13 ust 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz 882, 1311 z późn. zm): prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną Autorki w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, a przedmiotem ocenianej rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Dlatego wnoszę o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

Bulichko

